

CIRCULATIA TALERILOR IN SECOLELE XVI-XVII
IN TARA ROMANEASCA - PROBLEMA FALSURILOR
(TEZAUROUL DE LA URZICENI, JUD. IALOMITA)

de CONSTANTA STIRBU
ANA-MARIA VELTER
și EMIL PAUNESCU

In secolul al XVI-lea în întreaga Europe se constată o puternică deteriorare a monedei mărunte de argint și înlocuirea ei progresivă cu monedele de argint cu valoare nominală ridicată, mai ales cu talerii, care se impun în circulație de la jumătatea acestui veac. Statele europene bat taleri pe scară largă din deceniul al saselea al secolului¹, o mare răspândire cunoșcind aceia emisi în ținuturile germano-austriece, bătuți din argintul provenit din minele Europei centrale. Din deceniul opt al secolului al XVI-lea argintul ieftin american, introdus pe piața europeană de către Spania, deschide o nouă epocă în economia statelor apusene. Fenomenul acesta a dus la apariția unor noi ramuri economice, la exploatarea unor noi zone și provincii², provoacă o adeverată goană după profit și îmbogățire, dezvoltând intens comerțul și impunând un nou tip de marfă - argintul - sub formă de monede (taleri și reali). Noul tip de marfă era foarte căutat mai ales în Balcani și în Levant. În Imperiul Otoman și în țările dependente de acesta - printre care și țările române - talerii pătrund în a doua jumătate a secolului al XVI-lea, pe de o parte pe cale comercială, un loc important în această activitate revenind negustorilor genovezi, venetieni și raguzani - în sud -, hanseatici, polonezi și transilvăneni, în nord, iar pe de altă parte, pe cale militară, în timpul războaielor antiotomane, ca soldă a trupelor.

La sfîrșitul secolului al XVI-lea, odată cu transformarea monedei în marfă, apare și capitalul politic. Acest aspect al politicii economico-financiare ia amplasare în secolul al XVII-lea, veac în care în Europa se produce o schimbare a echilibrului politico-economic. Acum se impun Anglia și Olanda ca forțe maritime de prim rang, țări care aveau puternice interese politice și economice în Imperiul Otoman, alimentîndu-l în tot cursul secolului al XVII-lea cu cantități importante de reali și taleri.

Prezentul studiu și-a propus analizarea unor aspecte ale pătrunderii și circulației talerilor în Tara

Românească, având ca punct de referință tezaurul de la Urziceni, jud. Ialomița. Tezaurul a fost descoperit în anul 1963. Nu cunoaștem condițiile de descoperire și nici dacă a fost recuperat în întregime; se păstrează la Muzeul Județean Giurgiu. Depozitul cuprinde 36 de monede din argint emise între anii 1548-1667, după cum urmează: Lituania - 1/2 gros 1558, 1560; Polonia - ort 1621; Danzig - orti 1615, 1617; Imperiul Otoman - dirhem Murad III (1574-1595); Transilvania - taler 1595; Ungaria - taler 1590; Tirol - taleri arhiducele Ferdinand (1564-1595) 3 bucăți; Saxonia - taleri 1558, 1559, 1560, 1565, 1570, 1574, 1575, 1577, 1578, 1579, 1580, 1588, 1592, 1600; Brandenburg-Franconia - taler 1548; Oldenburg - 28 stüver Anton-Günther (1637 - 1657); Spania - 8 realli Filip III (preșă emisă înainte de 1616); Regatul Neapolelui - 1/2 ducaton Filip II (1556-1598); Provinciile Unite - taleri - lei Geldern-1638, 1647, Westfriesland - 1647, Campen - 1649, 1664, Overijssel - 1661, Zeeland - 1/2 taler-leu 1641 sau 1651. (Vezi lista anexă). Compoziția tezaurului de la Urziceni este tipică pentru depozitele monetare descoperite în Tara Românească, dateate în secolele XVI-XVII: monedă măruntă alături de piese cu valoare nominală mare - taleri. Zonele de proveniență ale acestora sunt variate, monedele împărțindu-se în două mari grupe, în conformitate cu perioada lor de pătrundere și circulație pe piața monetară a Tării Românești. Prima grupă o formează monedele care apar în circulație în secolul al XVI-lea, a doua grupă o alcătuiesc monedele care pătrund în secolul al XVII-lea.

In secolul al XVI-lea în circulația monetară a Tării Românești predomină monedele mărunte de argint și piesele din aur; de la jumătatea secolului pe piață bănească pătrund monedele de argint cu valoare nominală ridicată. În condițiile intensificării dominației otomane-aceasta resimțindu-se mai acut în Tara Românească decât în Moldova și Transilvania - în circulație predomină moneda măruntă turcească, asprul și dirhemul. Pătrunderea dirhemilor otomani în țările române în cantitate mai mare așa cum s-a mai arătat,³ are loc după izbucnirea războiului osmano-iranian, (1578-1590), în condițiile puternicei devalorizări a asprului din anii 1583-1586. Studii recente au arătat că în țările române, în anul 1585, se efectuau plăti masive în această monedă. În anii 1588 - 1589 tributul a fost plătit - în Tara Românească în proporție de 93,7%, iar în Moldova în proporție de 36,3% - în dirhemi⁴. După o perioadă de relativă stagnare, o nouă cantitate importantă de dirhami va pătrunde în țările române cu prilejul războaielor osmano-austriece, cu începere din anul 15935. Deși rolul dirhemului în economia Tării Ro-

mânești scade din timpul domniei lui Mihai Viteazul, emisiuni de acest gen ale lui Murad III se întîlnesc pe piața monetară internă pînă în secolul al XVII-lea. Prezența lor este atestată în tezaurele din acest veac, descoperite la Viisoara⁶, jud. Teleorman, avînd ca dată termenii post quem anul 1625, Urziceni, jud. Ialomița - 1664, Gurureni⁷, jud. Teleorman - 1675. Alături de emisiunile otomane circulă, într-o cantitate mai redusă, monedele mărunte maghiare (dinari) și poloneze (1/2 gros, gros, tripli grosi). Moneda măruntă poloneză pătrunde în Tara Românească cu precădere în a doua jumătate a secolului al XVI-lea, rămînînd în circulație în tot cursul secolului următor.

În Tara Românească talerii sunt atestați documentar din anul 1567⁸. Analiza descoperirilor monetare din secolul al XVI-lea ne permite însă să împingem data apariției lor pe piața monetară ceva mai devreme - deceniul al patrulea al secolului. Ilustrativ în acest sens sunt talerii din descoperirile de la Tîrgoviște⁹, jud. Dâmbovița, avînd ca an de depozitare 1598 (taler Austria - 1536, Leuchtenberg - 1531/1555, Ep. Halberstadt - 1538, Regensburg - 1538, 1547, Than - 1543, Campen - 1545, Lunenburg - 1547, Boemia - 1546, Lübeck - 1549); Rast¹⁰, jud. Dolj-ingropat în 1591/1592 (Liège - 1536, Brandenburg-Franconia - 1539, Kaufbeuren - 1543); Bercioiu¹¹, jud. Vîlcea - 1574-1593 (Mansfeld - Schraplau - 1547, Saxonia-1549); Bora¹², jud. Călărași - 1595 (Brandenburg-Franconia - 1544, Mansfeld-Hinterort - 1549); Rasă¹³, jud. Călărași - 1595 (Saxonia - 1544); Vălenii de Munte¹⁴, jud. Prahova - 1599 (Saxonia - 1544); Zimnicea¹⁵, jud. Teleorman - 1600 (Kaufbeuren - 1541, Saxonia - 1548); Vlădila¹⁶, jud. Olt - 1598 (Saxonia, linia Enestina - 1532/1539 și 1 taler - 1541, Leuchtenberg, 1 taler - 1548). Din ultimii ani ai deceniului al șaselea al secolului al XVI-lea, talerii încep să capete în Tara Românească un rol economic, fiind preferați în marile tranzacții comerciale¹⁷, întrînd în compoziția tributului către Poartă¹⁸. Importanța lor crește cu cît ne apropiem de sfîrșitul secolului, mai ales în perioada domniei lui Mihai Viteazul. Astfel, dările către stat erau percepute tot mai mult în taleri¹⁹, iar plata ostenilor se face tot în taleri.²⁰.

În conformitate cu analiza tezaurelor monetare datînd din secolul al XVI-lea, talerii prezenti în circulația monetară a Tării Românești din această perioadă provin din zona Tărilor de Jos aflate sub stăpînire spaniolă, din statele germane, din Austria și ținuturile imperiale, din Transilvania și chiar din Spania și Regatul Neapole. Dezvoltarea economică a statelor Europei de vest

și centrale, precum și devalorizarea monedei mărunte, au făcut simțită necesitatea emiterii unei monede de argint cu valoare nominală mare. În anul 1484 se emite în Triol o monedă nouă care corespunde acestei cerințe - "gulden-groschen"-ul. Emisarea sa s-a intensificat și s-a răspândit mai ales după deschiderea bogatelor mine de argint austriece. (Din anul 1530 producția acestor mine de fost de 300000 de taleri²¹). Începînd cu anul 1525 această monedă este denumită "taler", după locul său de emisie - Joachimsthal - și echivalează cu 60 kreuzeri. În a doua jumătate a secolului al XVI-lea talerii austriece inundă de-a dreptul Balcanii. Să în Tara Românească talerii imperiali sănt numeroși, alături de emisiunile Austriei păstrând și cele ale Tirocului, Stiriei, Carintiei, Boemiei și Ungariei. Cele mai dezvoltate și mai productive monetării ale imperiului sănt cele din Tirol. În tezaurul de la Urziceni se află trei taleri emisi de arhiducele Ferdinand al Tirolului (1564-1595), bătuți în monetăria de la Hall²². Toate cele trei piese reprezintă variante la "Catalogul talerilor tirolezi"²³. Prezența lor în tezurele de epocă este frecventă; aceasta se datorează nu atât apropierei geografice, cît faptului că această monetărie din Triol se modernizează și devine o puternică susținătoare materială a războaierilor din această epocă. La Hall s-a emis o foarte mare cantitate de bani, mai ales după anul 1567, dată cînd aici se instalează, cu ajutorul meșterilor elvețieni, o mașină hidraulică cu valuri. Baterea monedelor s-a amplificat, pe de o parte, datorită exploatarii intense a minelor de argint proprii și e introducerii procedeelor tehnice noi, iar pe de altă parte, grătie argintului american care pătrunde masiv pe piața europeană, așa cum am mai arătat, începînd cu sfîrșitul acestui secol. Într-un singur an - 1596 -au fost rebătuți 360000 de reali spanioli doar în monetăria de la Hall²⁴. În timpul arhiducelui Ferdinand, războaiele antlotomane au contribuit în mod esențial la sporirea producției monetare de aici. La moartea arhiducelui au fost găsiți în castelul său 100000 de taleri care urmău să fie trimiși pentru plata soldelor²⁵. Tot în vederea susținerii acestor războaie s-au emis taleri postumi, pînă în anul 1602²⁶. Unul dintre cei trei taleri tirolezi din tezaurul de la Urziceni, deși este de o execuție tehnică foarte bună, îl considerăm totuși un fals de epocă. Analiza tezurelor monetare care conțin taleri emisi de arhiducele Ferdinand al Tirolului - Braniste²⁷, jud. Mehedinți, Cosimbești²⁸, jud. Ialomița, Bora²⁹, jud. Călărași, Rast³⁰, jud. Dolj, Tîrgoviște³¹, jud. Dîmbovita, Zimnicea³², jud. Teleorman, - ne premite să tragem concluzia că majo-

titatea acestor emisiuni pătrund în Tara Românească pe cale militară, în timpul domniei lui Mihai Viteazul. Ele vor intra în fluxul economic, rămnind în circulație și în cursul secolului al XVII-lea.

Talerii emiși de Casa de Habsburg în Ungeris pătrund în Tara Românească, așa cum am mai arătat, alături de emisiunile austriece. Cele mai timpurii sînt emisiunile lui Ferdinand I (1521 - 1564), (tezaurul de la Zimnicea II, jud. Teleorman). Perioada lor de maximă pătrundere este însă tot în timpul domniei lui Mihai Viteazul. Talerii Ungariei, respectiv emisiunile lui Rudolf II, pînă la 1600 se găsesc în trei tezaure din secolul al XVI-lea³³ și în trei depozite din secolul al XVII-lea³⁴. Aceasta este perioada a două de organizare a armatei lui Mihai (1597-1600), perioadă în care predomină folosirea ostenilor plătiți³⁵. Este bine cunoscut faptul că, prin tratatul din anul 1598, Rudolf II se obliga să-i trimîtă lui Mihai Viteazul subsidii pentru întreținerea armatei. Deçi, remarcăm că și talerii emiși în Ungaria în această perioadă au același regim de pătrundere și circulație în Tara Românească cu acela al emisiunilor tiroleze.

Tot din epoca lui Mihai Viteazul datează și talerii emiși de Principatul Transilvaniei. Deși relațiile comerciale dintre cele două țări române au fost strînse în acea perioadă, talerii transilvăneni au pătruns într-o cantitate mică pe piața Tării Românești. Aceasta, datorită faptului, bine cunoscut, că Principatul era obligat să plătească tributul către Poartă exclusiv în monede de valori mari. Talerii transilvăneni, respectiv emisiunile lui Sigismund Bathory, s-au găsit în cinci tezaure din secolul al XVI-lea³⁶ și în trei tezaure din secolul al XVII-lea³⁷.

O altă categorie de taleri care pătrunde în Tara Românească în secolul al XVI-lea este aceea emisă de statele germane. Curînd după emiterea primilor taleri austrieci, statele germane bat și ele astfel de monede, doi rînd, la rîndul lor, să-și plaseze propriul argint. Astfel, se vor emite masiv guldani, de tipul "guldiner"-ului, plasat mai ales în Balcani sau emiși special, (mai ales în Braunschweig) pentru a fi exportați spre Rusia³⁸. Un guldene valora 60 de kreuzeri. În 1524 talerii germani erau bătuți după greutatea "reichsguldiner"-ului cîntărind 25,70 g. Curînd s-a renunțat la acesta, emitîndu-se talerul mare german care achivala cu 72 de kreuzeri și cîntarea 27,40 g³⁹. Dintre aceste emisiuni cele mai bine reprezentate și mai numeroase sînt cele ale Saxoniei. În Tara Românească cei mai timpurii taleri de Saxonia datează din deceniul al cincilea al secolului al XVI-lea. Ei

pătrund pe piața monetară împreună cu subdiviziunile lor: 1/2 și 1/4 taleri. Astfel, cel mai vechi taler saxon datează din anii 1532-1547 (tezaur Vlădila, jud. Olt) și din 1548 (tezaur Zimnicea II, jud. Teleorman); monedele de 1/2 de taler datează din anul 1544 (Vălenii de Munte, jud. Prahova) și din 1549 (Bercioiu, jud. Vîlcea); iar cea mai veche monedă de 1/4 de taler (ort, viertelgulden-groschen) de pe teritoriul țării noastre datează din anul 1544, este emisă de Johann Friedrich al Saxoniei (linia ernestină) și face parte din tezaurul de la Rasa, jud. Călărași. Maxima perioadă de pătrundere a talerilor de Saxonia în Tara Românească se înregistrează între anii 1570 - 1590⁴⁰, după care numărul lor scade brusc, datorită decăderii comerțului cu Saxonia⁴¹. Emisiuni saxone din secolul al XVII-lea nu se întâlnesc în tezaurele monetare din Tara Românească. În acest veac continuă să circule emisiunile din secolul anterior, doavă cele patru tezauri din secolul al XVII-lea care conțin astfel de monede⁴². Talerii marelui Electorat al Saxoniei pătrund în Tara Românească fie pe drumul comercial al Moldovei - unde întâlnim taleri saxon emisi de asemenea numai în secolul al XVI-lea sau prin sud, pe linia Dunării și din Balcani. În Transilvania majoritatea talerilor saxon datează din secolul al XVII-lea. În tezaurul de la Urziceni, în lotul de 11 taleri emisi de August al Saxoniei, se află și un fals după un taler, cu anul de emitere 1577.

Tot în categoria talerilor germani intră și emisiunile de Brandenburg-Franconia. Monedele exclusiv din secolul al XVI-lea au fost găsite, în afara tezaurului de la Urziceni, în încă două tezaure, datând însă din secolul al XVI-lea (Bora, jud. Călărași și Rast, jud. Dolj). Exemplarul din tezaurul de la Urziceni este un fals după un taler emis în anul 1548 de Albrecht cel Tânăr de Bayreuth.

Antrenate în comerțul practicat de negustorii italieni și raguzani, în secolul al XVI-lea pe teritoriul Țării Românești pătrund și monede emise de Regatul Neapole, ducatonii și jumătăți de ducatonii napolitanii. Aceste emisiuni sunt rare pe teritoriul țării noastre, ele fiind găsite exclusiv în tezaure din Tara Românească. Cu excepția tezaurului analizat în lucrarea de față, datat în secolul al XVII-lea, celelalte patru tezaure care conțin astfel de monede - Bercioiu, jud. Vîlcea, Rast, jud. Dolj, Tîrgoviște, jud. Dîmbovița și Vlădilă, jud. Olt, au ca dată de încheiere ultima decadă a secolului al XVI - lea. Acest amânunt ne îndreptățește să considerăm că monedele în discuție pătrund în Tara Românească la sfîrșitul secolului al XVI-lea, din Balcani, împreună cu primii reali

spanioli.

Trecind la analiza circulației monetare din secolul al XVII-lea, se impune să facem cîteva considerații de ordin general. În acest veac, datorită politiciei economico-financiare noi a statelor vest europene, precum și a insuficienței de argint din țările Europei estice și sud-estice (Rusia, ținuturile dependente de Imperiul Otoman), caracterul de marfă al monedei mari de argint devine pregnant. În Rusia au căutare mai ales talerii din teritoriile germano-austriice. Prin reformele lui Alexei Mihailovici, din anul 1654 și pînă în anul 1663, talerii săși aici - numiți "iefimki" după locul de batere Joachimsthal - erau folosite pentru transformarea lor în materie primă pentru baterea monedelor proprii, sau erau contramarcați, ("iefimki cu semn"), și lăsați în circulație ca monedă autohtonă (între anii 1654-1659)⁴³. Cursul talerilor pe piața rusească era de 50 de copeici (pentru talerii vechi) și 48 de copeici (pentru talerii "Albertus"). Dîntr-un taler se executau 64 de copeici⁴⁴. Talerii contramarcați circulau cu această valoare oficială. Se estimează că în perioada contramarcării, (1655-1656), au fost stampilați între 800000 și un milion de taleri proveniți din mai mult de 100 de monetării europene⁴⁵. Alte zone, mari consumatoare de o astfel de marfă erau Balcanii și Levantul. Datorită haosului finanțiar, a puternicei devalorizări monetare și a prețului avantajos al argintului din Imperiul Otoman, spre teritoriile stăpînite de acesta curg în acest secol cantități impresionante de monede vest europene.

Pe piața monetară a Țării Românești continuă să circule monedele mărunte otomane, maghiare, poloneze, dar, datorită puternicelor devalorizări, în circulația bănească se impun monedele de argint cu valoare mare. (Din acest secol (XVII) datează 34 de tezaure și zece descoperiri izolate care conțin taleri și alte monede de argint cu valoare mare, fără de depozite și două descoperiri izolate din secolul al XVI-lea). Cursul valoric al acestor monede crește neîntrerupt în toată perioada secolului al XVII-lea. Astfel, în 1597 talerul valora 70 de asprii⁴⁶, în 1605 - 120 de asprii⁴⁷, iar în anii 1635-1640 ajunge între 120-130 de asprii⁴⁸. Datorită acestui curs ridicat și chiar fortat, se produce un nou raport între monede și metale. Piezile de aur dispar aproape total de pe piață, ele fiind înlocuite treptat de taleri și de reali. Deși în documentele vremii calculele sunt efectuate, pe lîngă taleri, în diferite monede mărunte de argint sau în monede de aur, descoperirile monetare confirmă și întăresc faptul că plătile reale se efectuau în

taleri⁴⁹. Compoziția tezaurelor din secolul al XVII-lea este alcătuită cu precădere din monedă de argint, dominând piesele cu valoare mare (testoni, orti, 28 stüveri, 1/2 taleri, taleri și reali).

Orți pătrund în circulația monetară a țărilor române cu precădere în prima jumătate a secolului al XVII-lea. Moneda de 1/4 de taler a fost emisă pentru prima oară în anul 1507 la Zwickau, în Saxonia⁵⁰. Din 1521 începe să se bătă și în Brandenburg, unde, abia din timpul domniei lui Georg Wilhelm (1619-1640), va circula sub denumirea de ort.⁵¹ La Danzig s-au emis pentru prima oară în anul 1609, având aceeași valoare de 1/4 de taler. În Polonia au fost bătuți ceva mai tîrziu, în 1620, la Bromberg, inițial fiind echivalenti cu 16 grosi⁵². Treptat valoarea ortilor polonezi ajunge la 17 grosi, iar spre sfîrșitul domniei lui Sigismund III, cinci orti și 10 grosi echivalau cu un taler⁵³. În timpul regelui Ioan Casimir (1649-1668), potrivit unui decret dat în anul 1650, cursul ortului se stabilea oficial la 18 grosi, greutatea fixîndu-i-se la 5,60 gr. și titlul la 875% argint⁵⁴. Cifra 18 se va găsi încrisă pe ortii emisi în Polonia la Bromberg, Posen, Thorn, Lemberg, etc⁵⁵. Treptat, în circulația monetară din Polonia ortul va fi înlocuit de "timpf" (monedă de argint care căntărea 6,72 gr. și avea titlul de 500% argint, valorind 30 de grosi sau 1/3 taleri). Acest curs forțat nu a putut fi menținut și valoarea timpului a scăzut la 18 grosi⁵⁶. În circulația monetară a Țării Românești întîlnim orti emisi în Lotharingia, Brandenburg - mai rari -, la Danzig și în Polonia, marea majoritate⁵⁷. Cele mai multe exemplare sunt emise între anii 1610-1629. Ortii descoperiți în Moldova sunt emisi exclusiv în perioada 1609-1628⁵⁸; în Transilvania circulă și orti emisi în a doua jumătate a secolului al XVII-lea.

Tot ca subdiviziune a talerului, în circulația monetară a țărilor române din secolul al XVII-lea întîlnim moneda de 28 stüveri (florin de 28 sou)⁵⁹. Este egală cu un gulden german, valorind 2/3 taleri sau 60 de kreuzeri⁶⁰. Pătrunde cu precădere în Tara Românească, pe piață circulind stüveri emisi la Campen, Zwolle - în cantitate mai redusă - și la Embden, Oldenburg și Jever, marea majoritate. Orașele emitente bat această monedă în calitatea lor de cetăți imperiale libere, în timpul domniilor lui Ferdinand II (1619-1637) și Ferdinand III (1637-1657). Emisiunile Oldenburgului și Jeverului sunt bătute sub domnia lui Anton Günther (1603-1667).

Cea mai importantă monedă din circulație este însă moneda mare de argint de tipul talerului. În acest secol pe piațe Țării Românești întîlnim într-o cantitate mai

redusă talerii din ținuturile germano-austriece, predominând talerii Provinciilor Unite și realii spanioli. Acecum am mai rătat, în ultimile decenii ale secolului al XVI-lea Spania înundă Europa cu realii săi bătuți din argintul de peste ocean. În Balcani, în general, aceștie sînt mai rari în perioada 1580-1600, apărind masiv chiar de la începutul secolului al XVII-lea⁶¹. În această perioadă Senatul venețian emite un ordin conform căruia realii spanioli sînt trimiși în cantități uriașe spre Balcani, ca marfă. După o perioadă de relativă stagnare petrecută în deceniul el doilea al secolului, în această regiune va sosi un nou val de monede spaniole, cu începere din anul 1630⁶², realii devenind pentru Imperiul Otoman vechea monedă de aur⁶³. De la această dată Venetia trimit spore Poartă, prin teritoriul Raguzei, numai reali. În ținuturile noastre realul are o pondere mai mare pe piața Tăril Românești. Din totalul de 62 descoperirî dătînd din secolele XVI-XVII, care conțin taleri, 17 cuprind realii⁶⁴ (trei din secolul al XVI-lea, restul din secolul următor). Deci, realii spanioli pătrund în Tara Românească încă de la sfîrșitul secolului al XVI-lea, rolul lor în economie și în circulația monetară luînd amploare în veacul al XVII-lea. Oele mai numeroase emisiuni sînt cele ale lui Filip III (1598-1621). Realii spanioli sînt menționati în diferite convenții comerciale, precum și în însemnările unor călători străini. Astfel, negustorul venețian Locadello relatează că, în anul 1630, pentru achiziționarea cailor și transportul lor la Spalato, plătile s-au efectuat în reali și taleri⁶⁵. Paul de Alep, descriind Baia de Aramă de lîngă Cozia, arată că ocauă de aramă se vinde cu 1/2 real și că aceasta, datorită calității sale, era exportată în Imperiul Otoman, la Trapezunt, Kostamonu și în Persia⁶⁶. Același autor menționează că minele de sare din Tara Românească dădeau un venit anual de 150000 de reali⁶⁷. Cantitatea mare de reali existentă în Tara Românească îi permite lui Constantin Serban să Trimită la Poartă, în afară de diferite daruri pentru obținerea confirmării domniei, suma de 450000 de reali, proveniți din tezaurul adunat de Matei Basarab⁶⁸. Căile de pătrundere a realilor în Tara Românească sînt, în principal, cele sudice - din Balcani sau din comertul prin Marea Neagră (ilustrative în acest sens sînt descoperirile de reali din Dobrogea: Medgidia⁶⁹, jud. Constanța, Sulina⁷⁰, jud. Tulcea și Vadu⁷¹, jud. Constanța, acestea din urmă fiind tezaurul cu cel mai mare număr de reali spanioli de la noi din țară). Realii erau transportați în Imperiul Otoman și din Polonia, prin Moldova, "în cărute mari, de la Lwow la Iștambul"⁷², prilej cu care puteau pătrunde și

în circulația țărilor române.

Moneda cea mai răspândită și mai populară de pe piața Europei în secolul al XVII-lea a fost talerul-leu. Emis pentru prima oară în provincia Holland în anul 1575, Löwenthalerul este preluat din 1585 și de restul provinciilor Confederatiei Belgiene, cu excepția Groningenului. Emisierea pe scară largă a acestor monede are loc cu începere din anul 1620, moment din care sunt bătute în mod expres pentru cheltuielile armelor antrenate în războiul de 30 de ani și în cele antiotomane, precum și pentru piața levantină. Perioada de maximă batere a talerilor-lei se situează între anii 1650-1670, cind aceștia erau fabricați în mod special ca marfă pentru Imperiul otoman⁷³. Acest mare succes al talerului-leu în ținuturile otomane se explică și prin faptul că Poarta emite abia în anul 1687 o monedă de argint de mărime apropiată de aceea a talerului⁷⁴. Necesitatea crescîndă de monedă din argint cu valoare mare, implicit prețul ridicat al argintului în această zonă a Europei, a dat un puternic impuls comerțului cu taleri. Banca olandeză face în această epocă largi operații financiare de genul acordărilor de credite și a exportului de capital către Imperiul otoman⁷⁵. În Tara Românească talerii Provinciilor Unite, (în marea lor majoritate taleri-lei), pătrund în a doua jumătate a secolului al XVI-lea (cei mai timpurii Löwentaleri datează din anul 1576 și sunt emisiuni ale provinciei Holland⁷⁶). Din totalul de 17 tezaure cuprinzînd taleri îngropate în secolul al XVI-lea, doar patru depozite au în compoziția lor taleri-lei⁷⁷. În secolul al XVII-lea în Europa au existat două zone economico-politice importante unde talerii-lei au jucat un rol deosebit, atingînd un adeverat triumf: zona mării Baltice și zona mării Mediterane. Acestea sunt regiunile principale din care se îndreaptă emisiunile Provinciilor Unite spre țările române. În Tara Românească ele pătrund, pe de o parte, din nord, aduse din Polonia, via Moldova și din Transilvania, pe de altă parte, din sud, prin Balcani, aduse de negustorii greci, armeni, evrei, turci. Aceste monede intră în cantitate mare pe piață după anul 1620, devenind dominante în economia bânească. Perioada de maximă circulație a lor se înregistreză în timpul domniei lui Matei Basarab. Din totalul de 34 de tezaure și 10 descoperiri izolate datînd din secolul al XVII-lea, 23 de tezaure și patru descoperiri izolate, (deci mai mult de jumătate), contin taleri - lei⁷⁸. În tezaurul de la Urziceni se află și o piesă falsă bătută după un taler-leu emis la Overyssel în anul 1661.

Una din problemele materialului de față este aceea a falsurilor. O serie de studii publicate în ultimii ani au pus în evidență existența în tezaurele monetare

în secolele XVI-XVII a numeroase imitații și falsuri de taleri din diverse zone ale Europei. La jumătatea secolului al XVI-lea își fac apariția pe scară largă monedele de argint cu un titlu slab și, mai ales, monedele false, fiind puternic antrenată în circulația europeană. La sfîrșitul secolului al XVI-lea și în tot cursul secolului următor, aceste monede nu numai că sănătatea duse de fluxul comercial în Balcani și Levant, ci sănătatea special pentru aceste regiuni⁷⁹. În toată lumea se imită și se falsifică monedele mari din argint. Din primul deceniu al secolului al XVII-lea moneda felsă, autorizată oficial sau nu, copleșește întreaga Europă. Această înflorire a falsurilor se datorează și diminuările cantității de argint american de pe piață, cu începere din cel de al treilea deceniu al veacului⁸⁰. După anul 1613 apar imitațiile și falsurile din billon⁸¹. Acestea din urmă vor pătrunde massiv pe teritoriile Imperiului otoman mai ales în a doua jumătate a secolului al XVII-lea⁸². Din anul 1645 în Spania încep să se emite reali cu un titlu foarte scăzut care pleacă spre Italia, iar de aici iau drumul spre Est - "scarsi reali"⁸³. Aceste piese aduc mari pagube atât negustorilor cât și producătorilor de bunuri, îngreunând economia țărilor în care ele erau puse în circulație. Din această cauză se iau o serie de măsuri de către autoritatea statală pentru stăvilitarea fabricării și vehiculării lor. De exemplu în Rusia, în perioada contramarcării talerilor (1655-1656) s-au ivit serioase temeri în ceea ce privește contrafacerea iefimkilor. De aceea statul i-a dat repepe ca plătă negustorilor străini aflați atunci în țară⁸⁴.

Tezaurul de la Urziceni are în compoziția sa și patru falsuri după taleri emisi în Tirol, Saxonia, Brandenburg-Franconia și Overijssel. Talerul de Tirol este emis de arhiducele Ferdinand (1564-1595) în monetaria de la Hall. Deși are o foarte bună execuție tehnică, faptul că numele Tirolului, din cadrul legendei de pe revers, este scris incorrect: TIRLIS, în loc de TIROLIS sau TIROL, ne îndeamnă să-l considerăm un fals de epocă. Este cunoscut faptul că autoritatea emitentă controla cu foarte mare stricte emisiunile sale monetare, atât din punctul de vedere al calității și cantității de metal prețios rît și din punctul de vedere al corectitudinii reprezentărilor iconografice, heraldice și al inscripțiilor. Pe de altă parte, folosirea tehnicii noi - masina cu valuri-fațe puțin probabilă o eroare de monetărie. Sîntem cu atît mai convinsi de justitatea opiniei noastre că în nici unul din cataloagele de specialitate monedele emise în Tirol nu se prezintă cu o asemenea variantă a legendei.

Mai cunoaștem un fals după un taler emis de arhiducele Ferdinand al Tirolului, păstrat în tezaurul de la Tîrgoviște I, jud. Dîmbovița.

Falsuri executate după talerii imperiali au fost găsite și la Miroșib⁸⁵, jud. Argeș (un taler Rudolf II pentru Austria, fără an) și la Constanța⁸⁶, (bătut după o monedă de 28 stüberi emisă la Oldenburg).

Aj doilea fals din tezaurul de la Urziceni este executat după un taler emis de Albert al Saxoniei în anul 1577. Mai cunoaștem un fals după un taler al aceluiași emitent, din anul 1579, păstrat în tezaurul de la Băltăta⁸⁷, RSSM. La sfîrșitul secolului al XVI-lea - începutul secolului al XVII-lea, Saxonia a fost invadată de monede false, din aliaj inferior. Electorul Johann Georg I s-a văzut nevoit să pună capăt acestei situații prin luarea unor măsuri energice, în anul 1623⁸⁸. Tot din teritoriile germane este și al treilea fals din tezaurul de la Urziceni, executat după un taler de Brandenburg-Franconia emis de Albrecht cel Tânăr de Bayereuth în anul 1548.

Mai cunoaștem un fals de epocă, provenit din tezaurul de la Băltăta, RSSM, executat după un taler polonez emis de Stefan Bathory în anul 1588. Talerii polonezi s-au emis într-o cantitate redusă și sunt rari pe teritoriul țării noastre.

Cel de al patrulea fals din tezaurul de la Urziceni este bătut după un taler-leu emis la Overijssel. Moneda este din bronz cu o pojghiță subțire de argint. Atentia ne-a fost atrăsă și de anul de emitere - 1661 - deoarece, conform catalogelor de specialitate, provincia Overijssel nu emite taleri-lei în acest an. Löwenthaleri falși au mai fost găsiți în două localități: la Giurgiu-moneda este executată după o emisiune Friesland sau West-Friesland, (exemplarul este foarte uzat), din anul 1660; a doua piesă provine din tezaurul de la Nalbant⁸⁹, jud. Tulcaa, având ca an de emitere 1625. Nu cunoaștem provincia emitentă deoarece moneda este tăiată pe jumătate Marea răspîndire și intensa circulație a talerului-leu a dat naștere la apariția unor largi tehnici de falsificare și de imitare a lor. Încă din anul 1585 moneda Proninților Unite era puternic falsificată la Liège⁹⁰. În secolul al XVII-lea se imită pe scară largă în Italia⁹¹, la Emden, în Danemarca, la Brandenburg, la Innsbruck⁹². În Rusia talerii-lei echivalau cu 38 de copeici și purtau denumirea simplă de "lei", nefiind asimilați cu iefimkii și, deci, nefiind contramarcă⁹³. Cu toate acestea sunt cunoscute exemplare cu contramarcă de iefimok. Multă vreme acestea au fost considerate falsuri de epocă. Pieselete în cauză sunt însă executate în secolul al XIX-lea de către

falsificate și din Rusia, special pentru colecționari⁹⁴. În Transilvania s-au efectuat îmitații după țalari-lei în timpul principelui Mihai Apafi. În anul 1663 acesta l-a autorizat pe aurarul Ioan Joo să bată la Cluj taleri-lei cu greutatea și titlul legal.⁹⁵ Din păcate nu există nici un fel de date cu privire la această activitate. Oricum, aceste emisiuni nu au fost de lungă durată, în anul 1672 Dieta transilvană hotărind ca monedele emise în Principat să poarte naapărat portretul principelui⁹⁶. Este interesant un document datând din anul 1661⁹⁷, care menționează că văduva lui Ida Szöcs din Crișul Mare a plătit pentru darea anuală și "un taler-leu dublos".

Înăind seama de cantitatea mare de monedă falsă care a circulat în această perioadă în țările române, nici se par îndreptățite măsurile luate de Matei Basarab și Vasile Lupu împotriva acestei practici. Atât "Pravila"⁹⁸ lui Matei Basarab cît și "Cartea românească de învățătură"⁹⁹ a lui Vasile Lupu, prevăd capitive speciale nu numai pentru "calpuzanii ceia ce fac bani răi", cît și pentru "ceia ce înblă cu bani răi salii și țin la sine". Paragraful îndreptat împotriva falsificatorilor de bani prevede o pedeapsă foarte aspră: "dintîi să-i taiă capul, după aceia să-i arză trupul în foc și cîte bucate va avea toate să fie domnești". La fel se va confisca și casa în care se băteau clandestin banii. Pedeapsa capitală se extindea și asupra dregătorilor care "va lăsa și nu va opri să nu imble banii cei răi". Pentru acela care lucrau în monetăriile domnești, cei "care vor îndrăzni să spurce aurul sau argintul pentru dobîndă lor, numai cu capul să plătească". Prezența banilor falși din circulație se reflectă și în alte documente de epocă. Astfel, în scrisoarea adresată de Duce-Vodă bistrîtenilor, acesta îi îngăinățează că oamenii soției lui Petru Haller cer restituirea banilor falși ce li s-au luat în Moldova. "Banii răi", însă, nu li se vor restitui, rămînînd acelora care i-au prins, reclamanții să fie mulțumiți că nu au fost spînzurati, conform legii, pentru introducerea de bani falși¹⁰⁰. Hotărîrea Dietei Transilvaniei, din anul 1675, prevedea la rîndul ei pedepse severe pentru falsificarea baniilor¹⁰¹.

În consecință, constatăm că în circulația monetară a Țărilor Românești talerii pătrund de la jumătatea secolului al XVI-lea. În acest veac monedele din argint cu valoare mare ajung alti, în primul rînd, pe cale economică-datorită dezvoltării relațiilor comerciale, iar în al doilea rînd, pe cale militară - ca șoldă a trupelor angajate în războaiele antiotomane. Din secolul al XVII-lea își face apariția și capitalul politic, lansat puternic pe

piata Imperiului otoman de către statele vest europene. Tot din acest secol se intensifică contrafacerea banilor, monedele false fiind plasate cu predilecție în zonele săracе în minereuri de argint. Deși Tara Românească, în general, era integrată în politica economico - financiară a Imperiului otoman, ea a știut să profite de circumstanțe favorabile și de așezarea sa geografică pentru a-și afirma propriile sale interese și pentru a-și crea o deschidere spre comerțul internațional.

N O T E

- x Comunicare susținută la cel de al VI-lea Simpozion Național de numismatică "Istorie și civilizație la Dunărea de Jos reflectate în numismatică", Tulcea, 19-20 mai, 1989
- 1 V.Vinaver, Pregled istorije novta y Jugoslovenskim zemliama (XVI-XVIII vek), Beograd, 1970, p. 29.
- 2 Ibidem, p. 35.
- 3 M.Maxim, O luptă monetară în sec.XVI: padisahî contra aspru, CN, 5, 1983. București, pp.134-135; vezi și Elena Isăcescu, SAO, 7, 1968, p.27; O.Illescu, RI, 21, 1979, 2, pp.588-589.
- 4 M.Maxim, op.cit., p.135; vezi și E.Nicolae, G.Custurea, BSNR, 1983-1985, 77-79, nr. 131 - 133, 1986, pp. 322-324.
- 5 Acest nou val de dirhemi poate fi exemplificat și prin piesele din tezaurele de la Bercioiu jud. Vîlcea (E. Nicolae, G. Custurea, op.cit., pp.309 și 327; B. Mitrea, Dacia, NS, 29, nr. 1-2, 1985, p.173, nr.39; ibidem, 31, nr. 1-2, 1987, p.176, nr.33), Tăriceni, jud. Călărași (Elena Isăcescu, Creșt.Col., 51, 1975, p. 84; idem, SAO, op.cit., p.265; E.Nicolae, G. Custurea, op. cit., pp. 319 și 325); Gălbinași, com. Vasiliati, jud. Călărași (Elena Isăcescu, BSNR, 70 - 74, 1976-1980, p. 338, nota 32; E. Nicolae, G. Custurea, op.cit., p.319, nota 12); Rîmnicu Vîlcea, jud. Vîlcea (Elena Isăcescu, BSNR, op.cit., pp.331-339; E. Nicolae, G.Custurea, op.cit., p. 319, nota 10), precum și din descoperirile izolate de la Mănesti-Buftea (A. Stefănescu, MN, 2, 1975, pp. 388-389), Baia, județ. Suceava (Elena Isăcescu, Creșt.Col., op.cit., p. 84), Isaccea, jud. Tulcea (Antoaneta Vertan, G. Custurea, Pontica, 15, 1982, p.286, nr.590) și din Dobrogea (Antoaneta Vertan, G.Custurea, Pontica, 12, 1979, p. 241, nr. 104; E. Nicolae, G. Custurea, op. cit.; p. 319).

- 6 M. Ionescu, BSNR, 67-69, 1973-1975, nr.121-123, 1975, p. 332, nr. 17; B. Mitrea, Dacia, NS, 20, 1976,p.292; CH, 1, 1975, p.110, nr. 434). Mulțumim doamnei Ecaterina Tîntăreanu, Muzeul Județean Teleorman, care ne-a pus la dispoziție tezaurul pentru studiu.
- 7 I.Spiru,BSNR, 70-74, 1976-1980, nr.124-128,p.652. Tezaurul ne-a fost pus la dispoziție pentru studiu de Ecaterina Tîntăreanu.
- 8 DRH-B, Tara Românească, IV, p.32-33, doc.22. "Petru cel Tânăr întărește lui Ivan, mare logofăt, părți din satul Răzvad, cu vii și vinărici, drept taleri-18000 aspri gata". Deci, plata efectivă se făcea încă în aspri, deși calculele se efectuau în taleri.
- 9 C. Secășanu, SCN, 4, 1968, pp. 423-426.
- 10 B. Mitrea, BSNR, 70-74, 1976-1980, nr.124-128,p. 606, nr. 369; CH, 3, 1977, p. 175, nr.496; T.Rădulescu,Olténia, 3, 1981, pp. 97-108; Adina Berciu-Drăghicescu, D. Ciobotea, AU Craiova, 6, 1981, p. 32, nr. 29.
- 11 E.Nicolae, G.Custurea, op.cit., pp.309 și 327; B. Mitrea, Dacia, NS, 29, 1985, 1-2, p.73, nr. 39; ibidem, 31, 1987, 1-2, p. 176, nr. 33.
- 12 CH, 6, 1981, p. 166, nr. 484. Tezaurul ne-a fost pus la dispoziție pentru cercetare de M.Neagu, Muzeul Județean Călărași, căruia și pe această cale îi mulțumim.
- 13 Tezaurul ne-a fost pus la dispoziție de M.Neagu.
- 14 Informație de la Elisabeta Savu, Muzeul Județean de Istorie Prahova, căreia îi aducem mulțumiri.
- 15 Tezaurul ne-a fost pus la dispoziție de Gh. Poenaru-Bordea, Institutul de Arheologie București, căruia îi aducem mulțumiri și pe această cale.
- 16 Informație de la Paul Lică, Muzeul de Istorie Caracal căruia îi aducem mulțumiri.
- 17 DIR-B, Tara Românească, sec.XVI, vol. 4, pp. 239-240, doc. 240.
- 18 M.Maxim, RESEE, 13, 1975, 3, p. 410.
- 19 DRH-B, Tara Românească, sec.XVI, 11, pp. 409-411,doc. 305: "...i-a plătit Ioan logofătul biroul fratelui său Apostol în trei ani partea lui 15 taleri".
- 20 Ibidem, pp.322-323, doc. 244; p.565, doc.413: "...Călărașii primeau pentru un cal cinci taleri pe lună... pedestrasii, un oștean, câte trei taleri pe lună... vătafii câte patru taleri... căpitani, pentru un cal cinci taleri, iar pentru masă 50 talari pe lună".
- 21 V.Vinaver, op.cit., p.72.
- 22 Din păcate nu ne putem face o imagine exactă despre cantitatea de taleri tirolezi care au pătruns pe piața țărilor române, deoarece cu prilejul publicării de

- descoperiri cuprînzînd taleri, nu se specifică în totdeauna locul emiterii lor, talerii Casei de Habsburg fiind menționati cu numele generic de "austrieci" sau "imperiali".
- 23 A. Pohl, Tiroli Tallérok 1480-1777, Budapest, 1973, pp. 24-30, nr. 57, 60 și 62.
- 24 Ibidem, pp.16 , i 61.
- 25 Ibidem, pp.15 și 60.
- 26 Ibidem, p.16.
- 27 V.Ciucă, I.Lupu, Drobeta, 4, 1980, pp.153-161; B.Mitreanu, Dacia, NS, 28, 1984, p. 188; CH, 7, 1985, pp. 412-413, nr. 702.
- 28 Tezaurul ne-a fost pus la dispoziție de Gh. Poenaru-Bordea. Monedele se păstrează la Institutul de Arheologie București, inv. 583, nota B.Mitreanu.
- 29 Vezi supra, nota 12.
- 30 Vezi supra, nota 10.
- 31 C.Secăsanu, op.cit., p.425.
- 32 Vezi supra, nota 15.
- 33 Tezaurele de la Rast, jud.Dolj, Tîrgoviște I, jud. Dîmbovița, Zimnicea II, jud. Teleorman.
- 34 Tezaurele de la Urziceni, jud. Ialomița, Cîmpu-Lung-Schei, jud. Argeș (A.Smaranda, St. Trîmbaciu, BSNR, 70-74, 1976-1980, nr. 124-128, 1981, pp. 341 - 344), Brînceni, jud. Teleorman (informație de la Ecaterina Tîntăreanu, care ne-a pus la dispoziție tezaurul pentru studiu).
- 35 N.Stoicescu, Oastea lui Mihai Viteazul, București, 1975, pp. 75-112; vezi și Ana Maria Velter, Un tezaur monetar din sec. XV-XVI descoperit la Ghimpăti, jud. Giurgiu,CN, 4, 1982, p. 138.
- 36 Bercioiu , jud.Vîlcea, Bora, jud. Călărași,Rast,jud. Dolj, Tîrgoviște I, jud. Dîmbovița,Zimnicea II, jud. Teleorman.
- 37 Urziceni, jud. Ialomița, Cîmpu Lung, jud.Argeș, Vlădila, jud. Olt.
- 38 V.Vinaner, op.cit., nota 82, cf. A.Luschin von Eben-greuth, Algemeine Münzkund, p. 151.
- 39 Ibidem, p. 81.
- 40 Conform analizei celor 12 tezaure din secolul al XVI-lea din Tara Românească, ce conțin astfel de monede: Bercioiu, jud.Vîlcea, Bora, jud. Călărași, Co-sîmbești, jud. Ialomița, Leordeni, jud.Argeș (Academia Română, Chestionarul Densușianu,mss.5137,f.245), Orăști, jud. Ilfov (I.Panait, P.Panait, RM, 1, 1966, p.40, nota 32, cf. Arhivele Statului București, fond Ministerul Instrucțiunii, dos. 4026/1854,pp.24-26 și 28), Rasa, jud. Călărași, Rast, jud.Dolj, Scurtești,

- jud. Buzău (C.Secăsanu, CNA, 13, 1938, 109, pp. 13-14), Tîrgoviște I, jud.Dîmbovîța, Vălenii de Munte, jud. Prahova, Zimnicea I, jud. Teleorman (informație Gh. Poenaru-Bordea) și Zimnicea II, jud. Teleorman.
- 41 N. Iorga, Istoria comerțului românesc, I, București, 1925, pp. 74, 115, 133, 134.
- 42 Brînceni, jud. Teleorman, Urziceni, jud. Ialomița, Vlădila, jud. Olt, Viîșoara, jud. Teleorman.
- 43 I.G.Spaski, Taleri v ruskom denejnom obrašcenii 1654-1659 godov, (svodnîi catalog iefimkov), Lenigrad, 1960, p. 3.
- 44 Ibidem, p. 4; M.Hoc, Histoire monétaire de Tournai, Bruxelles, 1970, p. 215.
- 45 I.G.Spaski, op.cit., p. 5.
- 46 DRH-B, Tara Românească, XI, pp.318-319, doc.240.
- 47 CDTR, II, 1601-1620, 1974, pp.84-85, doc.139.
- 48 Ibidem, IV, p.294, doc.634 (un taler = 13 costande, p.484, doc.1076 (o constandă = 10 aspri); vol.V, p.87, doc. 175.
- 49 Concludent în acest sens este un document de la 1 septembrie 1638, în care se specifică vînzarea unei jumătăți de sat "cu 180 galbeni - taleri de argint", CDTR, IV, 1981, p. 576, doc. 1312.
- 50 H.Fengler, G.Gierow, W.Unger, Transpress Lexikon Numismatik, Berlin, 1976, p. 409.
- 51 Ibidem.
- 52 E.Hutten-Czapski, Catalogue de la Collection de médailles et monnaies polonaises, II-reprint, Graz, 1957 p. 131.
- 53 Ibidem, p. 150.
- 54 M.Kirmis, Handbuch der Polnische Münzkunde, Posen, 1892, pp. 143-145; vezi și E.Hutten-Czapski, op.cit., p. 248; Elvira și V.Clain-Stefanelli, Monnaies européennes et monnaies coloniales américaines entre 1450 et 1789, Paris, 1978, p. 309.
- 55 E.Hutten-Czapski, op.cit., pp.263,267,274.
- 56 Elvira și V.Clain - Stefanelli, loc.cit..
- 57 În afara tezaurului de la Urziceni, în tezaurele din Tara Românească orții de Danzig și de Polonia se află în descoperirile de la: Braniste, jud.Mehedinți, Crovu, jud. Dîmbovîța (C.Secăsanu, op.cit., pp.426, nr.1; idem, BSNR, 29-37, nr.83-90, 1935-1942, pp. 153-155; Const.Moisil, CNA, 19, nr.135-136, 1945, p.58, nr.6; idem, BL, nr.4-5, 1947, p.32, nr.34; V.Ciucă, I.Lupu, Drobeta, 4, 1980, p.160), Curtea de Argeș, jud.Arges (Elena Isăceanu, Creșt.Col., nr. 19, 1967, pp.35-45, nr. 177-350), Găinești, jud.Dîmbovîța (C. Preda, SCN, 2, 1958, pp.394-395), Gărăgău, jud.Teleorman (Const.

- Moisiu, BL, 2 , nr. 4-5, 1947, p.33, nr. 37; C.Secăsanu, SCN, op. cit., p. 426, nr. 3; V.Ciucă, I.Lupu, op. cit., p. 160), Guruieni, jud. Teleorman, Pietrele, jud. Călărași (mentionat de C.Secăsanu, SCN, 4, 1968, p. 426; de V. Ciucă, I.Lupu, op.cit., p.160; se păstrează la Muzeul Național de Istorie a României, inv. 212651-212843), Săpoca, jud. Buzău (Constanța Stirbu, CN, 1, 1971, p.91, nr. 13; B.Mitreanu, Dacia, NS, 23, 1979, p. 375, nr. 121) Stăvaru, jud. Olt (T. Rădulescu, F.Biciu, Oltenia, 1984-1986, Craiova, 1987, p. 66), Viisoara, jud. Teleorman).
- 58 Datorită calității lor, orteii au fost întrebuintați în mod curent nu numai în tranzacțiile comerciale, ci și în perceperea dărilor. Vezi în acest sens CDM, III p. 118, doc. 472, p. 195, doc. 864, p.271, doc.1229, p.404, doc. 1902, p. 515, doc.2489 și 2490. În timpul lui Stefăniță Lupu biroul pe fiecare casă era de șase ortei, iar slujbașii domnești, Însărcinați cu strîngerea acestei dări, se numeau "ortăși": CDM, III, p. 62, doc.169, 189, p. 105, doc. 404, p. 114, doc.448, p. 308, doc.1425, p. 438, doc. 2084.
- 59 Monedele de 28 stăveri au fost găsite în tezaurale: Brabova, jud. Dolj (B.Mitreanu, Dacia, NS, 20,1976, p. 291; idem, BSNR, 70-74, 1976-1980, nr.124-128, 1981, p.602, nr. 330; CH, 3, 1977, p. 175, nr.497; O.Tudoran, Oltenia, 1, 1974, p. 98, nr. 6), Cîmpu Lung-Crețioara, jud. Argeș, M. Cristodor, Buletinul Științific al Facultății de învățămînt pedagogic Pitești, 1983, pp. 75-79), Curtea de Argeș, jud. Argeș, Oltenita, Jud. Călărași (se păstrează la MNIR), Pietrele, jud. Ilfov, Urziceni, jud. Ialomița, Verguleasa, jud. Olt (E. Perșu, Burișava, 1, 1972, pp. 339-384; B.Mitreanu, Dacia, NS, 20, 1976, p. 292; idem, BSNR,70-74, 1976-1980, nr. 124-128, p. 608, nr. 378).
- 60 H.Fengler, G.Gierow, W.Unger, op.cit, pp.132-133.
- 61 V.Vinaver, op.cit, pp.108 și 121.
- 62 Ibidem, p. 150.
- 63 Ibidem, p. 151.
64. Tezaurele de la Bradu, jud. Buzău (I.C.Modoran, I. Chicideanu, Biserica Ortodoxă Română, 9-12,1976,p.8; B.Mitreanu, Dacia, NS, 21, 1977, p. 381, nr. 142; V. Drîmboceanu, I.Rusu, BSNR, 70-74, 1981, nr. 124-128, p. 611. Multumim domnului Nicolescu Valeriu, Muzeul județean Buzău, care ne-a pus la dispoziție tezaurul pentru studiu), Budești, jud. Vîlcea (Archivele Statului București, fond Ministerul Instrucțiunii, dosar 4026/1854, ff.574-576, 583-585; idem, fond MAI-Administrative, dosar 74/1860, ff.545-551), Braniste,

jud. Mehedinți, București-Curtea Veche (O. Iliescu, Numisma, 25, 1978, p.23, nota 4; B.Mitrea, BSNR, 70-74, nr.124-128, 1981, p.602, nr.332), Ciupercenii Noi, jud.Dolj (se păstrează la MNIR), Drănic, jud. Dolj (V.Ciucă, I.Lupu, op.cit., p.160, nota 21),Dridu-Snagov, jud. Ialomița (se păstrează la MNIR), Găinești, jud. Dîmbovița, Piua Petrii, jud. Călărași (M.Neagu, P.Vlădilă, Aspecte ale circulației monetare la Dunărea de Jos în sec. XV-XVII în lumina cercetării tezaurelor de la Piua Petrii-Orășul de Floci în Cultură și Civilizație la Dunărea de Jos, III-IV, Călărași, 1987, p. 179-183. Informație de la domnul M.Neagu, care ne-a pus la dispoziție tezaurul pentru studiu), Pietrele, jud. Ilfov, Rasa, jud. Călărași, Săpoca, jud. Buzău, Stăvari, Jud. Olt, Tîrgoviște I, jud. Dîmbovița, Urziceni, jud. Ialomița, Vălenii de Munte, jud. Prahova și Zlotești, jud.Telorman (O. Iliescu, Numisma, 25, nr. 132-137, 1975,p.23,nota 3; B.Mitrea, Dacia, NS, 21, 1977, p. 381, nr.150; idem, BSNR, 70-74, nr.124-128, 1976-1980, p.608; I. Spiru, op.cit., p. 653).

- 65 Lia Lehr, Comerțul Tării Românești și Moldovei în secolele XVI-XVII, SMIM, 4, p.258.
- 66 Ibidem, p. 246; vezi și Călători străini despre țările române, vol. VI, 1976, p.202.
- 67 Lia Lehr, op.cit., p.226; Călători străini..., op. cit., pp. 187-188.
- 68 Cf. Istoria României, vol. III, 1964, p.20.
- 69 Informație de la G.Custurea, căruia îi aducem multumiri.
- 70 E.Oberländer-Târnoveanu, Peuce, VII, 1980, p.512,nr. 192.
- 71 Informație de la S. Iosipescu, căruia îi aducem multumiri.
- 72 F.Braudel, Mediterana și lumea mediteraneană în epoca lui Filip al II-lea, București, 1986, vol.I, p. 356.
- 73 V.Vinaver, op.cit., p.153; vezi și P.Siderov, Razprostranenie na talerite na Belgiskata Confederatia v bălgarskite zemi prez.XVII-i XVIII v.,Numizmatika, 2, 1988, 3, p.41.
- 74 Nuri Pere, Osmanlılarda Maden Paraalar, İstanbul, 1968, p. 176, nr. 468.
- 75 F. Braudel, op. cit., vol. I, p. 375.
- 76 Monedele se află în tezaurerie de la Curtea de Argeș, jud. Argeș, Guruieni, jud.Telorman și Verguleasa, jud. Olt.
- 77 Bora, jud. Călărași, Tîrgoviște I,jud.Dîmbovița,Zimnicea I și Zimnicea II, jud. Teleorman.

Descoperirile de la: Afumați, jud. Dolj (D.Ciubotea, AO, 1, 1981, pp.85-88), T.Rădulescu, Oltenia, 4, 1982, p.110, nota 8), București, str. Baicului (Katiușa Catrina, lucrare în curs de publicare), București, str. Banu Manta (se păstrează la MNIR), Crovă, jud. Dîmbovița, Curtea de Argeș, jud. Argeș, Drăgășani, jud. Teleorman (informație Ecaterina Tîntăreanu), Oridu-Snagov, jud. Ialomița (se păstrează la MNIR), Găinesti, jud. Dîmbovița, Gărăgău, jud. Teleorman, Gurăeni, jud. Teleroman, Grădișteanca, jud. Teleorman (Arhivele Statului București, fond Ministerul Instrucțiunii, dos. 560/1864, ff. 493-494 și 507), Giurgiu, jud. Giurgiu (se păstrează la Muzeul Județean Giurgiu), Morunglav, jud. Olt (B.Mitrea, Dacia, NS, 29, nr. 1-2, 1985, p. 173, nr. 48; CH, 7, 1985, p.412, nr. 701; T. Rădulescu, op.cit., pp.107-111), Oltenita, jud. Călărași, Pietrele, jud. Ilfov, Piuia Petri, jud. Călărași, Prunaru, jud. Teleorman ((informație C.Beda, căruia și pe această cale îi aducem mulțumiri), Roșiorii de Vede, jud. Teleorman (informație Ecaterina Tîntăreanu), Săpoca, jud. Buzău, Spătărei, com. Furculești, jud. Teleorman (tezaurul ne-a fost pus la dispoziție pentru studiu de Ecaterina Tîntăreanu), Stăvaru, jud. Olt, Tîrgoviște II, jud. Dîmbovița (R. Gioglovan, I. Avram, SCN, 1, 1957, p. 469), Tîrgoviște III, jud. Dîmbovița (se păstrează la BNR, filiala Tîrgoviște; ne-a fost pus la dispoziție de V.Drob, Muzeul Județean Dîmbovița, căruia îi aducem mulțumiri), Urziceni, jud. Ialomița, Verguleasa, jud. Olt, Vlădeni, jud. Dîmbovița (P. Cristea, Studia Vlahica, 1970, p. 348 - menționează numai monedele de 28 stăveri; se păstrează la BNR - filiala Tîrgoviște Ne-a fost pus la dispoziție pentru studiu de V.Drob) Zlotești, jud. Teleorman.

- 79 V.Vinaver, op. cit., pp. 165 și 233; vezi și F.Braudel, op. cit., vol. III, p. 126.
80 F.Braudel, op.cit., vol III, p. 124.
81 Ibidem, pp. 127 și 131.
82 V.Vinaver, op.cit., p. 165
83 Ibidem, p. 166.
84 I.G.Spaski, op. cit., p. 6, Conform autorului, deși în literatura de specialitate se vorbește mult despre falsificarea iefimilor în Rusia, analiza riguroasă a materialului numismatic neagă acest lucru.
85 Se păstrează la MNIR.
86 G.Custurea, Pontica, 20, 1989, lucrare în curs de publicare.
87 A.Nudelman, AKM, 8, 1976, pp.122-123, nr. 49.

- 88- A. Engel, R.Serrure, Traité de numismatique (époque moderne), Paris, 1897, p. 297.
- 89 E.Oberländer-Târnoveanu, Peuce, 1977-1978, 8,1980, p. 512; vezi și M.Maxim, Un tezaur otoman din secolul al XVII-lea descoperit la Nalbant, lucrare în curs de publicare.
- 90 F.Braudel, op.cit., vol. III, p. 126, nota 87.
- 91 M.Schulman, Italiaansche Nabootsing van Provinciale en Stedelijke Nederlandsche Munten, Jaarboek voor Muntne Penningkunde, nr. 24, 1937, pp.56-67; ibidem, nr. 25, 1938, pp. 1-14.
- 92 H.Fengler, G.Gierow, W.Unger, op.cit., p.206.
- 93 I.G.Spaski, op.cit., p.5.
- 94 Ibidem, p. 7
- 95 T-A. Horváth, NK, 1954, p.18; ibidem, 1963-1964, p. 26; J.Buză, AHASH, 27, Budapest, 1981, p.347, nr.55.
- 96 J.Buză, op.cit., p.347.
- 97 J.Buză, loc.cit., cf.A.Szilady, Okmánytár a török hódoltság történetének Magyarországon, Pesta, 1863, p. 368.
- 98 Pravila lui Matei Basarab, Tîrgoviște, 1652, pp.168-169.
- 99 Carte românească de învățătură de la pravilele împărătești și de la alte giudețe și cu toată cheltuiala lui Vasile Voievodul și domnul Tării Moldovei, lași, 1646, pp. 20-21.
- 100 E.Hurmuzaki, vol XV-II, pp. 1329-1330.
- 101 J.Buză, op.cit., p.347,cf. Zs. Trócsnyi, Az erdélyi fejedelemseg korának országgyűlései, Budapest, 1976, pp. 211-212.

LISTA CUPRINZIND MONEDELE DIN TEZAURUL DE LA URZICENTI

- 1 LITUANIA, Sigismund August,
1/2 gros 1558
Ar, 19 mm, 0,85 g, inv. 108, H.C. nr. 503.
- 2 1/2 gros 1560
Ar, 20 mm, 1,05 g, inv. 197, H.C. nr. 511.
- 3 POLONIA, Sigismund III,
ort, 1621
Ar, 30 mm, 7,44 g, inv. 193, H.C. nr. 1419.
- 4 DANZIG, Sigismund III,
ort, 1615
Ar, 29 mm, 6,89 g, inv. 194, H.C. nr. 1339.
- 5 ort, 1617
Ar, 29 mm, 6,08 g, inv. 109, H.C. nr. 1370.

- 6 IMERIUL OTOMAN, Murad III,
 dirhem emis la Halep, 1574-1595.
 Ar, 19 mm, 3,74 g, inv. 112, Nuri Pere nr. 291.
- 7 TRANSILVANIA, Sigismund Bathory,
 taler, 1595
 Ar, 40 mm, 28,90 g, inv. 94, A.Resch, nr. 193.
- 8 UNGARIA, Rudolf II
 taler, 1590, emis la Kremnitz
 Ar, 41 mm, 27,06 g, inv. 110, Huszar Kajos, nr.1030.
- 9 TIROL, Arhiducele Ferdinand,
 taler, 1564 - 1595
 Ar, 41 mm, 27,88 g, inv. 179, Pohl Arthur, nr.62, var
- 10 taler, 1564-1595.
 Ar, 39 mm, 28,33 g, inv. 178, Pohl Arthur, nr.60 var.
- 11 taler (fals) 1564 - 1595
 Ar, 40 mm, 28,53 g, inv. 102, Pohl Arthur, nr.57 var.
- 12 SAXONIA, August (linia Albertină),
 taler, 1558.
 Ar, 39 mm, 28,47 g, inv. 182, W.Haupt, p.223;Fr.Dras-
 kovic, S. Rubenfeld, nr. 9795.
- 13 taler 1559.
 Ar, 39 mm, 28,54 g, inv. 184, W.Haupt, p.223;Fr.Dras-
 kovic, S. Rubenfeld, nr. 9795.
- 14 taler 1560.
 Ar, 40 mm, 28,74 g, inv. 104, W. Haupt,p.223;Fr.Dras-
 kovic, S.Rubenfeld, nr. 9795.
- 15 taler, 1565.
 Ar, 40 mm, 28,62 g, inv. 183, W.Haupt, p.223;Fr.Dras-
 kovic, S.Rudenfeld, nr. 9795.
- 16 taler 1570
 Ar, 40 mm, 28,65 g, inv. 192, W.Haupt, p.223;Fr.Dras-
 kovic, S. Rubenfeld, nr. 9798.
- 17 taler, 1574
 Ar, 40 mm, 28,39 g, inv. 185, W.Haupt, p.223;Fr.Dras-
 kovic, S.Rubenfeld, nr. 9798.
- 18 taler, 1575
 Ar, 40 mm, 28,84 g, inv. 186, W.Haupt, p.223;Fr.Dras-
 kovic, S. Rubenfeld, nr. 9798.
- 19 taler (fals), 1577
 Ar, 42 mm, 26,76 g, inv. 107, W.Haupt, p.223;Fr.Dras-
 kovic, S. Rubenfeld, nr. 9798.
- 20 taler, 1578.
 Ar, 40 mm, 28,96 g, inv. 181, W.Haupt, p.223;Fr.Dras-
 kovic, S. Rubenfeld, nr. 9798.
- 21 taler, 1579.
 Ar, 40 mm, 29,05 g, inv. 103, W.Haupt, p.223;Fr.Dras-
 kovic, S. Rubenfeld, nr. 9798.
- 22 taler, 1580.
 Ar, 40 mm, 28,93 g, inv. 187, W.Haupt, p.223;Fr.Dras-

- kovic, S. Rubenfeld, nr. 9798.
 23 SAXONIA, Christian I (linia Albertină)
 taler, 1588
 Ar, 41 mm, 28,77 g, inv. 95, W.Haupt, p.225; Fr. Draskovic, S. Rubenfeld, nr. 9806.
 24 SAXONIA, Christian II, Johann Georg și August (linia Albertină)
 taler, 1592
 Ar, 41 mm, 28,86 g, inv. 100, W.Haupt, p.226; Fr. Draskovic, S. Rubenfeld, nr. 9820.
 25 taler, 1600.
 Ar, 41 mm, 28,86 g, inv. 188, W.Haupt, p.226; Fr. Draskovic, S. Rubenfeld, nr. 9820.
 26 BRANDENBURG-FRANCONIA, Albert cel Tânăr (de Bayreuth) tsaler 1545, (fals).
 Ar argintat, 40 mm, 26,65 g, inv. 98, Fr. Draskovic, S. Rubenfeld, nr. 8969.
 27 OLDENBURG, Anton Günther (în perioada lui Ferdinand III), 28 stüveri, 1637-1657.
 Ar, 41 mm, 19,55 g, inv. 180, A. Engel, R. Serrure (sec. XVI-XVIII), p. 235-236.
 28 SPANIA, Filip III, 8 reali, emisă înainte de 1616 la Potosi.
 Ar, 41 mm, 27,06 g, inv. 97, J.Pellicer, I.Bru, nr. 662 var.
 29 REGATUL NEAPOLE, Filip II
 1/2 ducaton, 1556-1598
 Ar, 34 mm, 14,81 g, inv. 97, J.Pellicer, I.Bru, nr. 367.
 30 TARILE DE JOS PROVINCIILE UNITE
 Geldern, taler, 1638.
 Ar, 41 mm, 29,09 g, inv. 106, A.Delmonte, nr. 825.
 31 Geldern, taler, 1647
 Ar, 42 mm, 27,50 g, inv. 105, A.Delmonte, nr. 825.
 32 Westfriesland, taler 1647.
 Ar, 41 mm, 26,90 g, inv. 111, A. Delmonte, nr. 836.
 33 Campan, taler, 1649.
 Ar, 43 mm, 27,03 g, inv. 191, A. Delmonte, nr. 862.
 34 Campan, taler 1664.
 Ar, 42 mm, 26,61 g, inv. 189, A. Delmonte, nr. 862.
 35 Overijssel, taler 1661 (fals)
 Ar argintat, 41 mm, 26,43 g, inv. 190, A. Delmonte, nr. 856 var.
 36 Zeeland 1/2 taler 1641 sau 1651
 Ar, 33 mm, 13,23 g, inv. 99, A. Delmonte, nr. 876.

LISTA DESCOPERIRILOR MONETARE CUPRINZIND
TALERI

TARA ROMANEASCA

Sec. XVI:

- 1 ▲ Bercioiu, com. Budești, jud. Vîlcea 1566/1574-1593.
2 ▲ Bora - Slobozia, jud. Ialomița 1544 - 1595.
3 ▲ Cosimbești, jud. Ialomița 1481/1512 - 1574/1595.
4 ▲ Gărdenești, com. Balacita, jud. Mehedinți sec. XVI ?
5 ▲ Leordeni, jud. Argeș 1566 - 1594.
6 ▲ Miroși, jud. Argeș sec. XVI.
7 ▲ Orăști, com. Frumușani, jud. Călărași sec. XVI.
8 ▲ Rasa, com Grădiștea, jud. Călărași 1514/1568-1595.
9 ▲ Rast, jud. Dolj 1468/1490 - 1592
10 ▲ Scurtești, com. Vadu Pașii, jud. Buzău sec. XVI.
11 ▲ Tîrgoviște, I, jud. Dâmbovița 1536/1556 - 1598.
12 ▲ Urechești, jud. Vrancea 1539 - 1541.
13 ▲ Urziceni II, jud. Ialomița 1539 - 1597.
14 ▲ Vălenii de Munte, jud. Prahova 1512/1520 - 1599.
15 ▲ Verbita, jud. Dolj 1555 - 1597.
16 ▲ Vlădila, jud. Olt 1468/1490 - 1599.
17 ▲ Zimnicea I, jud. Teleorman 1551 - 1600.
18 ▲ Zimnicea II, jud. Teleorman 1526 - 1600.

Total: 16 tezaure
sec. XVI 2 descoperiri izolate.

Sec. XVII:

- 19 ■ Afumati, jud. Dolj 1648.
20 ■ Blidaru, com. Cîrligile, jud. Vrancea 1575/1586-
1637.
21 ■ Brăbova, jud. Dolj 1619/1637 - 1637/1657.
22 ■ Bradu, jud. Buzău 1447/1492 - 1636.
23 ■ Braniște, com. Vinători, jud. Mehedinți 1595-1666.
24 ■ Brînceni, jud. Teleorman 1445/1492 - 1637/1657.
25 ■ București, str. Baicului 1458/1490 - 1670.
26 □ București, Banu Manta 1685.
27 □ București, Curtea Veche 1621 - 1665.
28 ■ Budești, jud. Vîlcea XVI - XVII.
29 ■ Cîmpulung, Cart. Schei, jud. Arges 1550 - 1608.
30 ■ Cîmpulung Cretișoara, jud. Argeș 1619/1637-1637/
1687.
31 □ Ciupercenii Noi, jud. Dolj 1598 - 1665.
32 ■ Crovă, com. Odobești, jud. Dâmbovița 1580-1674.
33 ■ Curtea de Argeș, jud. Argeș 1576 - 1679.

- 34 □ Drăgșani, com. Drăgșenei, jud. Teleorman 1648.
 34b □ Drănic, jud. Dolj, 1621-1665.
 35 ■ Dridu - Snagov, jud. Ialomița 1556/1598-1624/1659.
 36 ■ Găinești, com. Hulubești, jud. Dâmbovița 1584-1667.
 37 ■ Gărăgău, com Vîrtoapele, jud. Teleorman 1608/1624-
 1681.
 38 □ Giurgiu, jud. Giurgiu 1660.
 39 ■ Grădișteanca, com. Galateni, jud. Teleorman 1537-
 1674.
 40 ■ Guruieni, com. Măgura, jud. Teleorman 1626 - 1675.
 41 □ Lipia, com. Merei, jud. Buzău sec. XVII.
 42 ■ Morunglav, jud. Olt 1576 - 1649.
 43 □ Ologi, com. Crângu, jud. Teleorman 1564/1595; 1604;
 1587/1612
 44 ■ Oltenița, jud. Călărași 1589 - 1603/1667.
 45 ■ Pietrele, com. Băneasa, jud. Giurgiu 1468 / 1481 -
 1665.
 46 ■ Piuia Petrii, jud. Călărași 1531 - 1623.
 47 ■ Poiana Cristei, jud. Vrancea 1576 - 1671.
 48 □ Prunaru, com. Bujoreni, jud. Teleorman sec XVII.
 49 ■ Resca, com. Dobrosloveni, jud. Olt XVI - XVII.
 50 □ Roșiorii de Vede, jud. Teleorman 1674.
 51 ■ Săpoca, jud. Buzău 1598 - 1641,
 52 ■ Spătărei, com. Furculești, jud. Teleorman 1581-1629
 53 ■ Stavaru, com. Urzica, jud. Olt 1447/1492 - 1626.
 54 ■ Tîrgoviște II, jud. Dâmbovița XVI - XVII.
 55 ■ Tîrgoviște III, jud. Dâmbovița 1614 - 1660/1667.
 56 ■ Urziceni I, jud. Ialomița 1548 - 1664,
 57 ■ Verguleasa, jud. Olt 1445/1492 - 1659.
 58 ■ Viisoara, jud. Teleorman 1530 - 1625.
 59 ■ Vlădeni, com. Darmănești, jud. Dâmbovița 1575-1637/
 1657.
 60 ■ Voetin, com. Sihlea, jud. Vrancea 1608/1624 - 1637/
 1657.
 61 ■ Zlătăreni, com. Tătărăști, jud. Teleorman 1598/1621-
 1621/1665.

Total: 34 tezaure
9 descoperiri izolate.

Total sec. XVI - XVII 50 tezaure, 11 descoperiri izolate

**LA CIRCULATION DES TALERS EN VALACHIE DURANT
LES XVIE ET XVIIE SIECLES - LE PROBLEME DES
FAUX (LE TRESOR DE URZICENI, DEP. DE IALOMITA)**

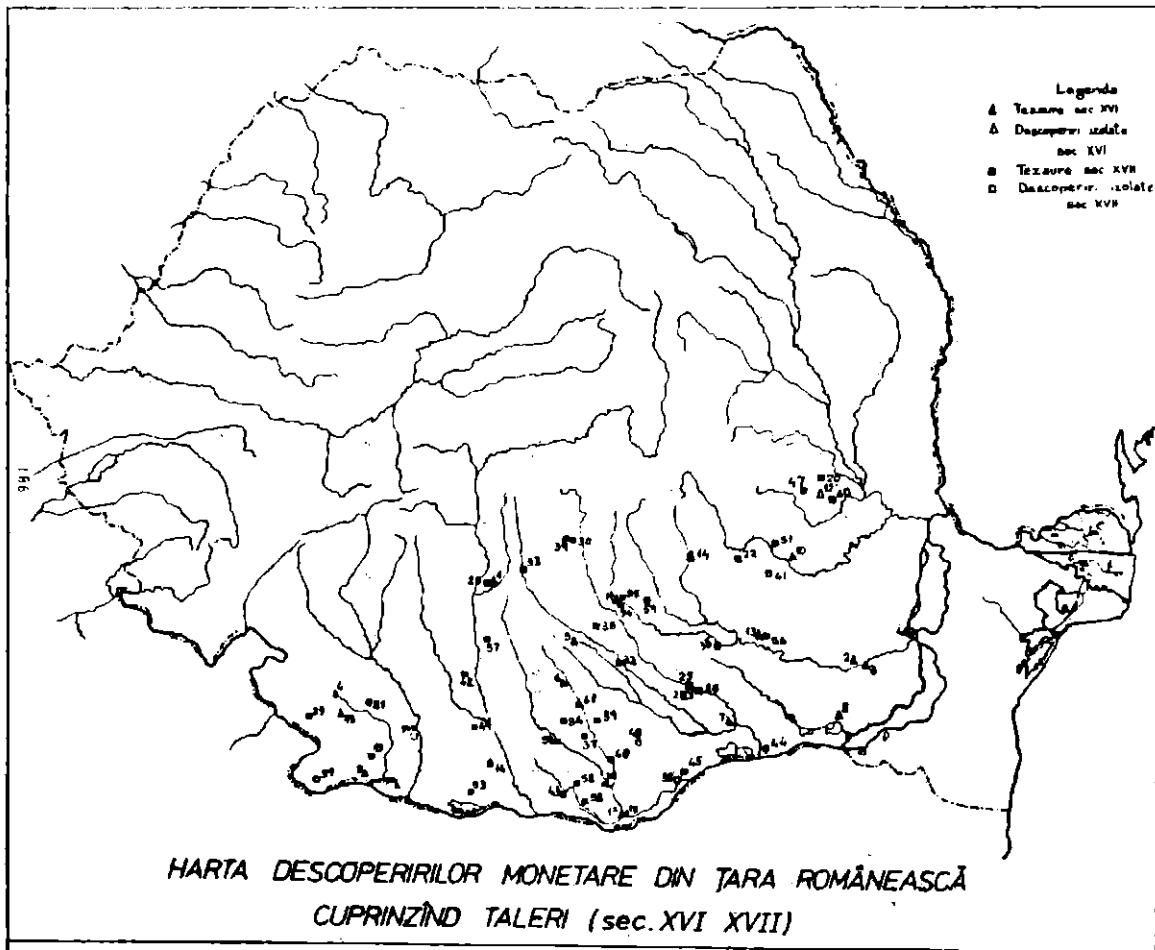
Résumé

Dans cet ouvrage les auteurs font une analyse portant sur la circulation des thalers en Valachie durant

les XVIe et XVIIe siècles. Cette analyse est fondée sur les découvertes monétaires faites dans ce pays. Bien que la circulation de la grosse monnaie en argent ne soit attestée par les documents qu'à partir de 1567, à la suite de la recherche effectuée, les auteurs ont constaté que la pénétration des thalers sur le marché de la Valachie se fait dès la quatrième décennie du XVIe siècle. Durant ce siècle on rencontre sur le marché monétaire des thalers provenant des régions allemandes et autrichiennes et du territoire des Pays-Bas trouvés sous la domination de l'Espagne. Leur présence est prouvée par les 15 trésors et deux découvertes fortuites datant de ce siècle. A partir des dernières décennies du XVIe siècle, les thalers commencent à jouer un rôle important dans l'économie du pays, leur importance allant s'accroître au siècle suivant.

Pour le XVIIe siècle, les 35 trésors et les sept découvertes fortuites datant de cette époque montrent que le marché monétaire est dominé par les thalers des Provinces Unies et les réaux espagnoles. Une place à part est réservée à la question des faux. La falsification des thalers va en s'intensifiant tout au long du XVIIe siècle, les commerçants ayant intérêt à placer ces faux dans les régions pauvres en minerais d'argent, où les prix auxquels on vendait cette marchandise étaient bien avantageux.

Bien qu'en général intégrée dans la politique économique et financière de l'empire Ottoman, la Valachie, en profitant d'un nombre de conjonctures favorables et de sa position géographique, réussit à se créer une voie d'accès au commerce international en affirmant ainsi ses propres intérêts.

1

2

3

4

5

6

7

Plansa I - Monede din tezaurul de la Urziceni.

8

9

10

11

12

Planșa II - Monede din tezaurul de la Urziceni.

13

14

15

16

17

18

Plansa III - Monede din tezaurul de la Urziceni.

19

20

21

22

23

24

Plansa IV - Monede din tezaurul de la Urziceni.

25

26

27

28

29

30

Planșa V - Monede din tezaurul de la Urziceni.

31

32

33

34

35

36

